

Guia docent

480093 - TDS - Tractament de Dades Socioambientals

Última modificació: 22/05/2025

Unitat responsable: Escola Tècnica Superior d'Enginyeria de Camins, Canals i Ports de Barcelona
Unitat que imparteix: 715 - EIO - Departament d'Estadística i Investigació Operativa.

Titulació: MÀSTER UNIVERSITARI EN CIÈNCIA I TECNOLOGIA DE LA SOSTENIBILITAT (Pla 2013). (Assignatura optativa).

Curs: 2025 **Crèdits ECTS:** 5.0 **Idiomes:** Anglès

PROFESSORAT

Professorat responsable: CARINA GIBERT OLIVERAS

Altres: Karina Gibert Oliveras
Miquel Sànchez-Marrè

CAPACITATS PRÈVIES

Coneixements bàsics del paquet R
Coneixements bàsics de programació
Estadística Bàsica

REQUISITS

Fonaments d'Estadística Aplicada i Mesura de la Sostenibilitat i el Desenvolupament

COMPETÈNCIES DE LA TITULACIÓ A LES QUALS CONTRIBUEIX L'ASSIGNATURA

Específiques:

CE04. Aplicar adequadament, i de forma crítica i eficaç, marcs conceptuals, processos i tècniques d'obtenció i tractament de dades, estadística aplicada, modelització matemàtica, anàlisi de sistemes, sistemes d'informació geogràfica, tecnologies de la informació i les comunicacions i l'ecologia industrial a la solució de reptes de la sostenibilitat i desenvolupament sostenible.

METODOLOGIES DOCENTS

MD1: Lecture or conference (EXP): Sharing knowledge through lectures by professors or by external guest speakers.

MD4: Tutorials of practical or theoretical works (TD): to perform an activity in the classroom, or a theoretical or practical exercise, individually or in small groups, with the advice of the teacher

and

MD6: Extensive project (PA): learning based in the design, planning and realisation in groups of a complex or extensive project or piece of work, applying and extending knowledge and writing a report on this approach and the results and conclusions

OBJECTIUS D'APRENTATGE DE L'ASSIGNATURA

L'objectiu principal d'aquesta assignatura és proporcionar una visió global de l'aplicació del Data Science a la resolució de problemes socio-ambientals reals.

Es presenta la utilització de tècniques de Minería de Dades en un procés complet de Descobrimet de Coneixement, destinat a extreure informació rellevant de diferent tipus de dades socio-ambientals (enquestes, monitorització de processos, data warehouses, smart sensors...) amb l'objectiu de donar suport a la presa de decisions en fenòmens o organitzacions amb alts nivells de complexitat. El curs s'orienta a problemes socio-ambientals reals i a proporcionar els elements adients per a dissenyar eficientment i correcta els processos de Minería de Dades, sempre d'acord amb el problema real d'interès en cada aplicació. També s'analitzen les competències requerides en un Data Scientist per a tal propòsit. Es presenten els principals mètodes de minería de dades; s'entrenen alguns aspectes pràctics importants en aplicacions reals, com l'efecte d'un pre-processament incorrecte, d'una incorrecta selecció del mètode de minería de dades, d'una incorrecta interpretació de resultats, de l'assumpció d'hipòtesis falses per al procés analitzat; la comunicació efectiva de resultats als decisors o el reporting també s'analitzen. Aquestes qüestions ajuden a garantir la validesa i utilitat dels resultats finals, així com l'impacte real de l'anàlisi en el domini d'estudi. Es discutirà sobre casos socio-ambiental reals; gestió d'aigua, activitats turístiques sostenibles, pol.lució, ús del sol, s'utilitzaran per mostrar la versatilitat de la disciplina per a proporcionar un millor coneixement i millor suport a la presa de decisions en un ampli espectre de problemes socio-ambientals reals i d'alt nivell de complexitat.

HORES TOTALES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANTAT

Tipus	Hores	Percentatge
Hores grup mitjà	10,0	7.99
Hores aprenentatge autònom	88,4	70.66
Hores grup gran	20,0	15.99
Hores grup petit	6,7	5.36

Dedicació total: 125.1 h

CONTINGUTS

1. Introducció

Descripció:

1.1. Ciència de les Dades, Minería de dades, Descobrimet de coneixement a partir de dades i Suport intel.ligent a la presa de decisions.

1.2. Pilars de la Minería de Dades: Estadística, Intel.ligència Artificial, Sistemes d'informació, Visualització

Objectius específics:

Es presenten les disciplines de ciència de les dades i el procés genèric de Descobrimet del Coneixement a partir de dades, amb les seves etapes, incloent la de minería de dades.

S'introdueixen els pilars disciplinaris de la minería de dades: Estadística, Intel.ligència artificial, sistemes d'informació i Visualització de dades

Finalment, es presenta l'esquema bàsic d'un procés de descobrimet del coneixement.

Activitats vinculades:

Presentació del projecte a desenvolupar al llarg del curs i organització dels equips de treball

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

2. Abast, el procés de KDD.

Descripció:

- 2.1. Tipus de problemes susceptibles de Ciència de Dades
- 2.2. Dominis poc estructurats
- 2.3 Coneixement a priori; Coneixement implícit. Causes i conseqüències
- 2.4. Principals softwares de Minería de dades (R, weka, RapidMiner)

Objectius específics:

Es discuteixen problemes socio-ambientals de diferents naturaleses i llur diferent nivells de complexitat, d'acord amb la classificació proposada per Simpson. S'introdueix la gestió dels dominis poc estructurats i del coneixement implícit, causes i conseqüències.

Es presenten algunes eines software per desenvolupar tasques de minería de dades, amb un focus especial en el sistema R.

Dedicació: 2h

Grup gran/Teoria: 2h

3. Formalització del problema de Ciència de Dades i disseny d'un procés complet de Descobrimet de Coneixement

Descripció:

Es treballen les passes del procés de Ciència de Dades i del procés de descobrimet de coneixement

Activitats vinculades:

Definir el projecte a desenvolupar, identificar les fonts de dades

Dedicació: 1h

Grup gran/Teoria: 1h

4. Estructures de dades

Descripció:

- 4.1 Principals fonts de dades socio-ambientals
- 4.2 Representació de dades i metadades

Objectius específics:

S'estudien les principals estructures de dades analitzades en minería de dades per camps socio-ambientals
Importància de les metadades. Formats i continguts

Activitats vinculades:

Construir el fitxer de metadades de les dades del projecte

Dedicació: 1h

Grup gran/Teoria: 1h

5. Pre-processament de dades

Descripció:

- 5.0 Metodologia de referència per a pre-processament
- 5.1 Qualitat de les dades
- 5.2 Filtratge i mostreig
- 5.3. Tractament de dades mancants
- 5.4 Tractament de dades anòmales
- 5.5 Transformació de les dades i dades derivades
- 5.6 Feature Weighting i reducció de la dimensionalitat

Objectius específics:

Es discuteix la importància de la qualitat de les dades i les conseqüències de la manca de qualitat. S'introdueixen els aspectes més rellevants de la fase de preparació de dades: Dades mancants, detecció de dades anòmales, variables derivades, transformacions, filtratge, mostreig, selecció i rellevància de les variables, reducció de la dimensionalitat (selecció de variables i mètodes factorials), tots crítics per a garantir la validesa del procés d'anàlisi. Es proporcionaran guies de bones pràctiques, així com una metodologia general de referència

Activitats vinculades:

Pre-processar les dades del projecte

Dedicació: 5h

Grup gran/Teoria: 5h

6. Selecció del mètode de mineria de dades

Descripció:

- 6.1. L'aproximació orientada al problema
- 6.2. Criteris que determinen el mètode de mineria de dades adient
- 6.3. El mapa conceptual de mètodes de mineria de dades (mapa DMMDM)

Objectius específics:

El curs segueix un enfoc orientat al problema, on la naturalesa intrínseca del problema determina el procés d'anàlisi i no al revés. Es discuteix sobre els factors que determinen la correcta elecció del mètode de mineria de dades a emprar en un procés concret de Ciència de Dades. El mapa DMMDM presenta una tipologia de mètodes de mineria de dades que s'aporta com a base conceptual per a la selecció.

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

7. Fase de mineria de dades: Mètodes descriptius

Descripció:

- 7.1. Mètodes descriptius
clustering: Mètodes de particions, jeràrquics. Escalabilitat. Mètodes híbrids, introducció de coneixement expert a priori.
Explicitació de coneixement
- 7.2 Caracterització de les classes

Objectius específics:

S'estudien mètodes d'identificació i caracterització de perfils

Activitats vinculades:

Fer clustering de les dades del projecte

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

8. Fase de Minería de datos: Mètodes associatius

Descripció:

- 8.1. Regles d'associació
- 8.2. Mètodes factorials
- 8.3. Xarxes baessianes

Objectius específics:

Aquest tema introdueix mètodes per a descobrir les relacions d'associació entre les variables de la base de dades

Activitats vinculades:

Aplicar algun mètode associatiu a les dades del projecte

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

9, Fase de minería de datos: Mètodes discriminants

Descripció:

- 9.1 Arbres de decisió
- 9.2 Inducció de regles de classificació
- 9.3 Màquines de vector de suport
- 9.4 anàlisi discriminant
- 9.5 mètodes d'ensemble i bagging
- 9.6 mètodes híbrids

Objectius específics:

Mètodes per predir una variable de classe o una variable qualitativa. Se'n veuran almenys 3.

Activitats vinculades:

Aplicar almenys dos mètodes discriminants a les dades del projecte

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

10. Fase de minería de datos: Mètodes predictius

Descripció:

- 10.1 Regressió, modelització estadística en general
- 10.2 Mètodes temporals
- 10.3 Xarxes neuronals artificials
- 10.4 Swarm intelligence

Objectius específics:

Mètodes per predir una variable numèrica. Se'n veuran almenys 2

Activitats vinculades:

Predicció d'una o vèries variables numèriques

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

11. Minería de dades espai-temporal

Descripció:

11. Models espaitemporals

Objectius específics:

s'introdueixen eines per tractar dades espai-temporals

Activitats vinculades:

Revisió general del projecte

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

12. Post-processament i validació

Descripció:

12.1 Eines de post-processament

12.2. Validació de models

12.3. Validació de resultats

Objectius específics:

Eines de post-processament i validació per models i resultats adaptades als diferents mètodes de minería de dades.

Activitats vinculades:

Validació dels models del projecte

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

13. Reporting i comunicació de resultats

Descripció:

13.1. Informes, informes automàtics

13.2. Comunicació de resultats

Objectius específics:

Crucial per garantir que els resultats del procés de ciència de dades aportin suport efectiu a la presa de decisió i que l'anàlisi tingui impacte real en el domini objecte d'interès

Activitats vinculades:

Revisió de l'informe del projecte

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

Abast del procés de KDD

Descripció:

concepte i fronteres del concepte

Dedicació: 2h

Grup gran/Teoria: 2h

Ciència de dades

Descripció:

Procés, perspectiva històrica, motivació i impacte actual
Disseny d'un procés de descobriment de coneixement

Activitats vinculades:

Dissenyar el procés KDD de la pràctica

Dedicació: 2h

Grup gran/Teoria: 2h

ACTIVITATS

Presentació intermèdia de projectes

Descripció:

Presentació oral de la primera part del projecte i discussió
Entregable escrit

Objectius específics:

Fita per sincronitzar tots els estudiants amb un pla de treball realizable
S'avaluen les habilitats en comunicació i reporting, així com les competències tècniques i d'organització del treball en equip

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

Presentació final de projectes

Descripció:

Presentació oral i entrega escrita del projecte complet. Discussió general i individual amb els professors

Dedicació: 2h 30m

Grup gran/Teoria: 2h 30m

SISTEMA DE QUALIFICACIÓ

Es desenvoluparà un projecte d'envergadura per grups, aplicant un procés complet de data science a dades reals, el qual inclourà l'aplicació de mètodes vistos a classe. El projecte es realitza sota la supervisió del professor.

Una entrega intermèdia (D1) ajudarà a planificar millor el treball global (D2). Hi haurà una nota que s'assignarà de la següent forma:

$$\text{NotaFinal} = 0.4D1 + 0.6D2$$

on

$D1 = 0.4 * \text{qualitat del document escrit} + 0.3 * \text{qualitat de la presentació oral i discussió} + 0.2 * \text{rendiment individual mostrat a les sessions de laboratori}$

$D2 = \text{alfa} * (0.4 * \text{qualitat del document escrit} + 0.3 * \text{qualitat de la presentació oral i discussió} + 0.2 * \text{rendiment individual mostrat a les sessions de laboratori})$

essent alfa un factor entre 0.5 i 1.5 que resulta del procés de cross-evaluation realitzat pels companys de grup de treball a data d'entrega del treball final.

AV2. Prova oral de control de coneixements (PO).

AV3. Treball realitzat en forma individual o en grup al llarg del curs (TR). Inclou tant l'avaluació de resultats i informes, com la presentació oral dels mateixos.

AV4. Assistència i participació en classes i laboratoris (AP).

AV5. Qualitat i rendiment del treball en grup (TG).